

רשימות

בפרשת השבוע

תזריע

פרק י"ב פסוק ג'

וביום השמיני ימול בשר ערלתו

כתב הרמב"ם בפירוש המשניות [חולין פ"ז ד"ה נוהג בטהורה]: ושים לבך על העיקר הגדול הנכלל במשנה הזאת והוא מה שאמר מסיני נאסר, לפי שאתה הראית לדעת שכל מה שאנו מרחיקים או עושים היום, אין אנו עושין אלא במצות הקב"ה על ידי משה רבינו עליו השלום, לא שהקב"ה אמר זה לנביאים שלפניו... וכמו כן אין אנו מלין מפני שאברהם אבינו עליו השלום מל עצמו ואנשי ביתו, אלא מפני שהקב"ה צוה אותנו על ידי משה רבינו שנמול כמו שמל אברהם אבינו עליו השלום...הלא תראה מה שאמרו תרי"ג מצוות נאמרו לו למשה מסיני וכל אלו מכלל המצוות. ע"כ.

הגמ' בשבת [דף קלז:]: אומרת: תנו רבנן: המל אומר אקב"ו על המילה, אבי הבן אומר אקב"ו להכניסו בבריתו של אברהם אבינו, העומדים שם אומרים **כשם שנכנס לברית כך יכנס לתורה לחופה ולמעשים טובים**, והמברך אומר אשר קידש ידיד מבטן חוק בשארו שם וצאצאיו חתם באות ברית קדש על כן בשכר זאת אל חי חלקנו צוה להציל ידידות שארינו משחת למען בריתו אשר שם בבשרנו בא"י כורת הברית.

בברכת הציבור המברכים בברכת "כשם שנכנס לברית כך יכנס לתורה לחופה ולמעשים טובים", שיזכה הנער להיכנס בהם, מצוות אלה הם מצוות הבן המוטלים על האב, וכתובים לפי סדר חיובם, כן מובא בספר האבודרהם [הלכות ברכות שער התשיעי]: וסדרם על זה הסדר על שם דאמרינן [קידושין כט:]: לעולם ילמד אדם תורה ואחר כך ישא אשה. ע"כ, נוסח ברכה זו שהקהל מברך את הנער צריכה ביאור, כשם שנכנס לברית, כן יכנס, וכי להיכן נכנסים? היה אפשר לומר כשם שעשה מצוה זו כן יזכה לעשות עוד מצוות. ולכאורה צ"ל שהם עונים בברכה על מה שאמר אבי הבן בברכה שברך "להכניסו בבריתו של אברהם אבינו", ועל זה מברכים הקהל כשם שנכנס לברית וכולי, אך גם זה צריך ביאור מדוע נאמר שם להכניסו, כשקיים את מצות המילה, להיכן הכניסו, ולאחר שנבין להיכן הוא נכנס. נצטרך להבין מה העניין בזה. וכבר עמד בזה רבו של רש"י ר"י בן יקר [בספרו פירוש התפילות והברכות - ברכות המצוות-ברכות המילה] שהסביר ב' פירושים.

א. "הכנסה זו לא כתובה, אלא לפי שרוב האבות אינן מלין את בניהם, ומוסרין את בניהן למולם, והאב חייב למול את בנו, ואם אינו מל אותו חייב להכניסו ביד מוהל... ואם אבי הבן מל את בנו לא מצינו לא בתלמוד ולא בדברי גאון ולא בסברא שיברך להכניסו.

ב. "הכנסה זו היא כמו עבודת הגשה כדאיתא בפרקי דרבי אליעזר [פרק כ"ט] כשנולד יצחק בן שמונת ימים הגישו אברהם למילה שנאמר וימל אברהם את יצחק בנו בן שמונת ימים, מכאן אתה למד שכל מי שמגיש בנו למילה כאילו כהן גדול מקריב מנחתו ונסכו על גבי המזבח, [אולי י"ל מנחתו זה

כנגד הערלה, ונסכו זהו כנגד דם המילה], ... ונראה מכאן שאבי הבן המוהל יברך להכניסו, שהרי אברהם מל את בנו ואף על פי כן נקרא אברהם מגיש למילה, ומגיש זה מכניס. וצריך ביאור לשני הפירושים, מה החשיבות של כניסה זו שעליה אנו ממשיכים ואומרים כן יכנס לתורה ולחופה, כי זו הרי רק אילוץ טכני שאבי הבן מכניס את בנו לבית המוהל, כי ברוב הפעמים לא יודע למול. וכן לפירוש הב' שההגשה למצות המילה נקראת הכנסה, צריך להבין שהרי ההגשה היא רק הדרך וההכנה לקיום המצוה ולא המצוה עצמה, ומדוע שיזכיר זאת בברכת עצמה "להכניסו בבריתו של א"א"?

י"ל ע"פ דברי הגמ' בקידושין עב: המדברת על רב אדא בר אהבה שהאריך ימים הרבה, "היום יושב בחיקו של אברהם, היום נולד רב יהודה בבבל" פירש רש"י: ונראה דהא יושב בחיקו של אברהם אבינו שנכנס לברית מילה. ע"כ. דהיינו שכל מעשה מצוה של ברית מילה הוא בבחינת כניסה לחיקו של אברהם אבינו, [ולא שאחרי שעשה ברית מילה אז נכנס לחיקו של אברהם אבינו, עיין מהרש"א], כי אברהם אבינו היה הראשון לקיים המצוה ולו נאמר המצוה בתחילה ונקראת על שמו, ולכן הברכה היא להכניסו בבריתו של אברהם אבינו.

ואנו ממשיכים לברך "כן יכנס לתורה" פירש רבינו אפרים [מובא בכתבי רבי אפרים מבואר (ד'תצ"ב - ד'תתקנ"ז)], בפרק הנהגת חינוך הבנים, בספר מאורות הראשונים, מכון ירושלים, תשס"ב, דף י"ז] "והנערים שחנכו אותם שחרית לתורה, מחלקין אגוזים לאחר התפילה לזיכרון עדות להודיע ולפרסם שנכנסו לתורה, ושקיבלו עליהם עול תורה, וכדי שיאמרו קרואים: כשם שנכנס לברית ולתורה כך יכנס לחופה ולמעשים טובים".

ומהו החינוך לתורה? עיין בספר הרוקח [הלכות עצרת רצ"ו] המפרט את כל פרטי המנהג, וכך מביא באמצע דבריו: "ונתנין אותו בחיקו של הרב, על שם "כאשר ישא האומן את היונק ואנכי תרגלתי לאפרים קחם על זרועותיו", לפ"ז י"ל שהלשון "כן יכנס לתורה" הוא הכניסה לבית רבו ולחיקו.

ואחר כך ממשיכים ואומרים "לחופה", וכאן הוא דבר פשוט כי הכניסה לחופה היא הכניסה מתחת לדבר החופה את שני בני הזוג כמו הטלית, וכמו כן מצינו הלשון במשנת אלו דברים הכנסת כלה, על שם שנכנסת לחופה, לדבר החופה אותה.

י"ל את העניין בזה כאשר נכנס אדם למקום והוא מסובב כל גופו בדבר אליו הוא נכנס, ומסובב בזה הוא מושפע מהמצוות הרבה יותר כמו שמצינו במצות נר חנוכה, מזוזה בימינו ונר חנוכה משמאלו וציצית בבגדו והוא מסובב במצוות.

כמו כן אצלנו אנו מברכים אותו כשם שנכנס בבריתו של אברהם אבינו שהוא מושפע הרבה בקיום המצווה כי הוא בבחינה שנכנס לחיקו של אברהם אבינו, כן יכנס לתורה ליישב בחיקו רבו ולהיות מושפע ממנו ללמוד תורה ולהיכנס לחופה ואז גם יזכה לעשות מעשים טובים.

עיין עוד באבודרהם [שהבאנו לעיל] השואל על סיום הברכה של העומדין בברית, מדוע המעשים טובים כתוב אחרי החופה, הרי הוא שלא כסדר החיוב, שהרי חייב בעשיית מעשים טובים מגיל מצוות וחופה רק בגיל שמונה עשרה כמובא במשנה באבות. [ותירץ שאינו בר עונשין אלא מגיל עשרים וכבר היה בן שמונה עשרה לחופה קודם, ועוד נאמר בו הרבה תירוצים, והביאו גם בב"י יור"ד סימן רס"ה].

עוד י"ל בודאי כל יהודי חייב בעשיית מעשים טובים מיד בהגיעו לגיל מצוות, אך במציאות יש הרבה מעשים טובים שלא שייך שיעשה קודם שמתחתן ובונה בית, כמו הכנסת אורחים לביתו שברוב המקרים שייך לקיימו רק אחרי שבונה את ביתו ומתחתן, וכן הכנסת עני לביתו כמו שמפורש בפסוק בישעיה [פרק נ"ח פסוק ז'] "ועניים מרודים תביא בית". [ובמחזור ויטרי בתפילת המי שברך בשבת לאחר יקום פורקן הוסיף לפי גירסא אחת "ומי שמכניסין אורחים בתוך ביתם", אע"פ שאמר מקודם ופת לאורחים, רואים שיש עניין מיוחד להכניס את האורחים והעניים לביתו כי דבר זה נותן להם הרגשה טובה ומיוחדת ונותן להם הרגשה של בית שמאוד חסרה להם]. לכן שייך לומר שבגלל מעשי חסד גדולים אלה של הכנסת אורחים ועניים נאמר תחילה לחופה, שאחרי שבונה ביתו יכול לקיים אותם.

מתוך הספר רשימות בפרשת השבוע לרב הופנר

הערות והארות על הכתוב כאן יתקבלו ברצון במייל שכתובתו

haseforim@gmail.com